

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2005

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Για να αποτραπεί κάθε σύγχυση με τις πληροφορίες που κυκλοφορούν τις τελευταίες εβδομάδες, αλλά και τις ανακοινώσεις του ΥπΕΠΘ για τον νόμο πλαίσιο και την ανώτατη εκπαίδευση, η Επιτροπή του ΕΣΥΠ για την Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση αποφάσισε να δώσει στη δημοσιότητα ένα ομόφωνο συνοπτικό πόρισμα των έως σήμερα εργασιών της.

ΠΟΡΙΣΜΑ

Τα προβλήματα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στη χώρα μας είναι σοβαρά και υπάρχει πειστική ανάγκη να αντιμετωπισθούν με συγκεκριμένα μέτρα. Μέτρα που να εντάσσονται σε μια μακροπρόθεσμη πολιτική εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης. Πρωτοβουλίες όπως το συζητούμενο νομοσχέδιο για την εκκλησιαστική εκπαίδευση και οι κατά καιρούς εξαγγελίες αποσπασματικών ρυθμίσεων, αιφνιδιάζουν την πανεπιστημιακή κοινότητα, προκαταλαμβάνουν τη δημόσια συζήτηση και δεν συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Καρπός απροκατάληπτης συζήτησης πανεπιστημιακών δασκάλων χωρίς δεσμεύσεις, με διαφορετικές καταβολές και αποκλίνουσες ακαδημαϊκές εμπειρίες, οι προτάσεις που διατυπώνονται στο παρόν πόρισμα συγκροτούν μια πρώτη «απάντηση» στα κακώς κείμενα. Επιζητούν να συμβάλουν σε μια νηφάλια προσέγγιση και σε έναν διάλογο αντάξιο της σοβαρότητας των θεμάτων που τίθενται.

1. Χρονική Διάρκεια Σπουδών και Ανταποδοτικές Υποτροφίες

Η επ' αόριστο φοίτηση έχει πολλές αρνητικές επιπτώσεις: χαλαρότητα σπουδών, μη ορθολογική ιεράρχηση μαθημάτων, χωροταξικά προβλήματα. Η Επιτροπή θεωρεί ότι μία λύση θα ήταν ο περιορισμός των ετών φοίτησης σε $n+2$ ή 3 (όπου n ο ελάχιστος αριθμός ετών που απαιτείται για την απόκτηση του πτυχίου) για τους φοιτητές που δεν εργάζονται ή δεν έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις (ανατροφή τέκνων). Μία τέτοια λύση, αν προκριθεί, θα πρέπει να συνοδεύεται από μέτρα που να ενισχύουν τη φοίτηση ατόμων που δεν έχουν οικονομικές δυνατότητες. Η ενίσχυση των τελευταίων θα μπορούσε να γίνει μέσω ανταποδοτικών υποτροφιών (με υποχρέωση, για παράδειγμα, επιτυχούς εξέτασης σημαντικού αριθμού των μαθημάτων κάθε χρόνου). Η εισαγωγή ανταποδοτικών υποτροφιών σημαίνει ότι ο/η φοιτητής/τρια θα εργάζεται για περιορισμένο αριθμό ωρών (π.χ. 40 ώρες μηνιαίως) μέσα στο Πανεπιστήμιο,

προσφέροντας τις υπηρεσίες του/της σε βιβλιοθήκες, σπουδαστήρια, εργαστήρια, φοιτητική λέσχη, φοιτητικές εστίες, κτλ. Παράλληλα μέτρα, όπως η δυνατότητα διακοπής σπουδών για ένα ή δύο το πολύ έτη (που δεν θα προσμετρώνται στο ν+2 ή 3), καθώς και η δυνατότητα μερικής φοίτησης (δυνατότητα περαίωσης των σπουδών σε 2ν χρόνια), θα πρέπει επίσης να συζητηθούν για ειδικές περιπτώσεις (μητέρες ανηλίκων, εργαζόμενοι με αποδεδειγμένη πλήρη απασχόληση και ασφαλιστική κάλυψη, χρονίως πάσχοντες, κ.ά.).

Σαφές είναι ότι η προτεινόμενη λύση θα πρέπει να ισχύσει μόνον για τους φοιτητές που θα πρωτοεγγραφούν στα Πανεπιστήμια μετά την ψήφιση της σχετικής νομοθετικής ρύθμισης. Για τους ήδη εν ενεργεία φοιτητές θα πρέπει να υπάρξουν μεταβατικές διατάξεις.

2. Συγγράμματα

Το παρόν σύστημα της διανομής ενός και μοναδικού συγγράμματος ανά μάθημα έχει στηλιτευτεί ευρύτατα ως σπάταλο, αναχρονιστικό και περιοριστικό στη διαδικασία της μάθησης. Το υπάρχον σύστημα σε μεγάλο βαθμό ευθύνεται για τη μονοπωλιακή διανομή στους φοιτητές συχνά πρόχειρων και παρωχημένων συγγραμμάτων, σε βάρος ποιοτικά καλύτερων εναλλακτικών. Σε αντικατάσταση του σημερινού συστήματος η προτιμότερη λύση θα ήταν, πέρα από την οργάνωση και λειτουργία σύγχρονων Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών, η συνεχής οικονομική υποστήριξή τους για την προμήθεια αρκετών βιβλίων ανά μάθημα. Τα βιβλία αυτά είναι σκόπιμο να τα προμηθεύεται κάθε Βιβλιοθήκη σε πολλαπλά αντίτυπα, ανάλογα με τον αριθμό των φοιτητών. Χρειάζεται επίσης η οικονομική ενίσχυση των Πανεπιστημίων για την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των δικτύων υπολογιστών τους. Με τον τρόπο αυτό, και με βάση μία επαρκή και σχολιασμένη βιβλιογραφία εκ μέρους των διδασκόντων, έναν οδηγό μελέτης και πλήρη ηλεκτρονική ιστοσελίδα για κάθε μάθημα, θα καταργηθεί η πλάνη της Καθηγητικής «αυθεντίας» που απορρέει από το μοναδικό σύγγραμμα και θα καταδειχθεί ο εσωτερικός διάλογος και πλουραλισμός που είναι εγγενείς στην επιστημονική γνώση.

Στο ενδιάμεσο, πρέπει να μελετηθούν και να εφαρμοστούν εναλλακτικές δυνατότητες, όπως: (α) η θέσπιση κουπονιών για την προμήθεια εκ μέρους των φοιτητών των συγγραμμάτων της επιλογής τους, (β) η μαζική προμήθεια εκ μέρους των Σχολών επαρκούς αριθμού αντιτύπων των σημαντικότερων συγγραμμάτων, με σκοπό τον δανεισμό τους στους φοιτητές για ορισμένο χρονικό διάστημα (π.χ. ένα εξάμηνο), ή (γ) ο περιορισμός της δωρεάν διανομής καινούριων πανεπιστημιακών συγγραμμάτων στα μαθήματα κορμού και η προσφυγή σε δανεισμό των συγγραμμάτων για τα μαθήματα επιλογής. Σκοπός των προτάσεων αυτών είναι οι όποιοι εξοικονομούμενοι πόροι να διατεθούν αποκλειστικά για την επέκταση των συλλογών των Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών.

3. Υπεράριθμοι φοιτητές

Η εισαγωγή υπεράριθμων φοιτητών στα Πανεπιστήμια της χώρας μέσω ειδικών εξετάσεων, μετεγγραφών από το εσωτερικό, κατατακτηρίων εξετάσεων και, ενίοτε, άνευ εξετάσεων δημιουργεί σημαντικά προβλήματα δυσλειτουργίας αλλά και παραβίασης των αρχών της ισονομίας. Συνέπειες της πρακτικής αυτής είναι η εκρηκτική αύξηση του αριθμού των φοιτητών σε Σχολές υψηλής ζήτησης (και μάλιστα του κέντρου), ερήμωση των περιφερειακών Πανεπιστημίων, δυσχέρειες στην ομαλή λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αίσθηση αδικίας στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και μείωση της ποιότητας σπουδών. Μία λύση θα ήταν ο σταθερός αριθμός εισακτέων ανά Τμήμα, με όλους τους υποψήφιους φοιτητές να συμμετέχουν στις ίδιες εξετάσεις, και με διατήρηση της ίδιας ελάχιστης βαθμολογικής βάσης για όλους. Για υποψήφιους που εντάσσονται σε ευεργετικές διατάξεις να ισχύει ποσοστιαία μοριοδότηση επί της βαθμολογίας τους (π.χ. 5 ή 10%). Μοναδική εξαίρεση να αποτελούν άτομα με αναπηρίες ή πάσχοντα αποδεδειγμένα από σοβαρότατες ασθένειες, τα οποία δεν μπορούν να συμμετέχουν στις γενικές εξετάσεις εισαγωγής, και για τα οποία οργανώνονται ειδικές εξετάσεις για προκαθορισμένο ανά Τμήμα αριθμό θέσεων. Για τα παιδιά οικογενειών χωρίς οικονομικές δυνατότητες, που φοιτούν σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο μόνιμης κατοικίας των γονέων τους, θα πρέπει να προβλεφθούν ανταποδοτικές φοιτητικές υποτροφίες στα Πανεπιστήμια στα οποία έχουν εγγραφεί. Με τη λύση αυτή καταργούνται τελείως οι μετεγγραφές, εκτός αν αποδεδειγμένα κενωθεί θέση φοιτητή στο Τμήμα υποδοχής. Ταυτόχρονα, θα καταστεί δυνατός ο εξορθολογισμός (όχι απαραίτητα μείωση) του αριθμού εισακτέων ανά Τμήμα, δεδομένου ότι θα είναι επακριβώς γνωστός ο αριθμός αυτός και δεν θα απαιτείται η σημερινή πρακτική της τεχνητής μείωσής του στις σχετικές προτάσεις που τα Τμήματα, οι Σχολές και τα Πανεπιστήμια καταθέτουν στο ΥΠΕΠΘ.

4. Εθνικό Συμβούλιο Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης

Συνειδητοποιείται πλέον όλο και περισσότερο ότι η χάραξη μιας σύγχρονης πολιτικής για τα Πανεπιστήμια πρέπει να στηρίζεται σε μια στρατηγική ανοιχτών οριζόντιων. Όσο οι άμεσες προτεραιότητες αντιμετωπίζονται αποκομμένα από τις μακροπρόθεσμες προοπτικές της εκπαίδευσης σε Ελλάδα και Ευρώπη, τόσο η πρωτοβουλία και η δημιουργικότητα στην πανεπιστημιακή ζωή θα πνίγονται στη μιζέρια και τον επαρχιωτισμό.

Για τη χάραξη μιας τέτοιας πολιτικής, μακριά και πέρα από τις πιέσεις που μοιραία συνεπάγεται η διαδοχή των εκλογικών κύκλων, θα ήταν ευκαία η σύσταση, ως ανεξάρτητου συμβουλευτικού και επιτελικού οργάνου, ενός Εθνικού Συμβουλίου Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, με ολιγομελή σύνθεση. Απαρτιζόμενο από έγκριτους πανεπιστημιακούς δασκάλους της Ελλάδας και της ομογένειας και με την ευρύτερη δυνατή ακαδημαϊκή συναίνεση, το όργανο αυτό θα μπορούσε να αναδειχθεί σε προνομιακό σύμβουλο της Κυβέρνησης για θέματα καθημερινότητας (όπως π.χ. ο καθορισμός του αριθμού των εισακτέων ανά Σχολή), αλλά και μακροπρόθεσμης

εκπαιδευτικής πολιτικής. Με τον τρόπο αυτό θα συμβάλλει στην αυτοδιοίκηση και αυτονομία των Πανεπιστημίων.

5. Ανάδειξη Πανεπιστημιακών Αρχών

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το υπάρχον καθεστώς ανάδειξης των Πανεπιστημιακών Αρχών αλλά και οι πρόσφατες εξαγγελίες του ΥΠΕΠΘ για νέα νομοθετική ρύθμιση δεν βοηθούν στην απεξάρτηση των Πανεπιστημίων από κάθε είδους πιέσεις. Ταυτόχρονα αναπαράγουν τις πελατειακές σχέσεις που τείνουν να αναπτύσσονται μεταξύ υποψηφίων και εκλεκτόρων, και το δημοκρατικό έλλειμμα που προκύπτει από την απουσία άμεσης καθολικής συμμετοχής των φοιτητών. Παρά ταύτα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η συνδιοίκηση των Πανεπιστημίων είναι μία δημοκρατική κατάκτηση που πρέπει να διαφυλαχτεί, χωρίς όμως να οδηγεί στην άλωση των Πανεπιστημιακών αρχών και διαδικασιών από εξωπανεπιστημιακές προτεραιότητες.

Σημαντικό είναι να διευκρινιστεί ο τρόπος ορισμού των φοιτητών εκλεκτόρων, οι οποίοι σήμερα δεν εκλέγονται από το σύνολο του φοιτητικού πληθυσμού αλλά επιλέγονται από τις φοιτητικές παρατάξεις, ανάλογα με τα ποσοστά που έλαβαν στις αμέσως προηγούμενες φοιτητικές εκλογές. Μία αντιμετώπιση του δημοκρατικού αυτού ελλείμματος θα ήταν η διενέργεια εκλογών για τους εκλέκτορες φοιτητές, ταυτόχρονα και παράλληλα με τις φοιτητικές εκλογές για την ανάδειξη των Διοικητικών Συμβουλίων των Φοιτητικών Συλλόγων. Αυτό θα εφαρμόζεται ειδικά τις χρονιές που προβλέπεται από τον νόμο η διενέργεια εκλογών για την ανάδειξη Διοικήσεων Πανεπιστημίων, Σχολών και Τμημάτων. Στις εκλογές αυτές θα ψηφίζουν όλοι οι φοιτητές. Για να διασφαλιστεί, μάλιστα, η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή των φοιτητών, θα μπορούσε να μελετηθεί ένας αλγόριθμος, σύμφωνα με τον οποίο όσο μικρότερη είναι η συμμετοχή των φοιτητών στις εκλογές για την ανάδειξη των εκλεκτόρων τους τόσο μικρότερο θα είναι και το ποσοστό συμμετοχής των εκλεκτόρων τους στο εκλεκτορικό σώμα για την ανάδειξη των Διοικητικών Αρχών των Πανεπιστημίων (ανεξάρτητα από την προσέλευση των φοιτητών στις ανωτέρω εκλογές, το ποσοστό συμμετοχής των εκλεκτόρων τους στο εκλεκτορικό σώμα δεν θα μπορεί να πέφτει κάτω από ένα ελάχιστο όριο). Η Επιτροπή εναλλακτικά θεωρεί ότι, αντί για εκλογή εκλεκτόρων, θα μπορούσε να ισχύσει καθολική ψηφοφορία των φοιτητών την ημέρα διεξαγωγής των εκλογών για την ανάδειξη των Διοικήσεων Πανεπιστημίων, Σχολών και Τμημάτων, σε ξεχωριστή κάλπη και αναγωγή των αποτελεσμάτων στο ποσοστό συμμετοχής τους. Και στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να ισχύσει ο αλγόριθμος που αναφέρθηκε παραπάνω.

6. Δομή βαθμίδων μελών ΔΕΠ, εκλογές και υπηρεσιακή κατάσταση μελών ΔΕΠ

Το τελευταίο διάστημα επανέρχονται συχνά στα ΜΜΕ πληροφορίες για τη μείωση, μέσω συγχώνευσης, των βαθμίδων των μελών ΔΕΠ ή ακόμα και την επαναφορά της έδρας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ισχύουσα δομή δεν δημιουργεί προβλήματα, ενώ ταυτόχρονα δίνει τη δυνατότητα σε νέους και δυναμικούς επιστήμονες, μέσω του επιστημονικού και

εκπαιδευτικού έργου τους, να προσδοκούν σε εξέλιξη μέχρι την ανώτατη βαθμίδα. Η επαναφορά της έδρας θα αποτελούσε κραυγαλέα οπισθοδρόμηση προς ένα απαρχαιωμένο καθεστώς. Πέραν αυτού, θα πρέπει να αποφεύγονται συχνές αλλαγές στους κανόνες εξέλιξης του προσωπικού που ανατρέπουν τον προγραμματισμό τους.

Υπάρχει, όμως, προβληματισμός ως προς τη διαδικασία εκλογής στις διάφορες βαθμίδες και τη λανθασμένη νοοτροπία που τείνει να κυριαρχήσει. Σύμφωνα με αυτήν, η κρίση για εξέλιξη των μελών ΔΕΠ συνιστά μια εξασφαλισμένη και διεκπεραιωτική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή εξέτασε σκέψεις που αφορούν στη συγκρότηση των Εκλεκτορικών Σωμάτων και των Τριμελών Εισηγητικών Επιτροπών με πρόβλεψη για υποχρεωτική συμπλήρωσή τους με έγκριτους εξωτερικούς κριτές (εκτός Τμήματος, Πανεπιστημίου ή ακόμα και Ελλάδος). Στη συγκρότηση μάλιστα των εκλεκτορικών σωμάτων για εκλογή σε θέση Καθηγητή πρώτης βαθμίδας, σκόπιμη θα ήταν η υποχρεωτική συμμετοχή έγκριτων Πανεπιστημιακών του εξωτερικού.

Συζητήθηκε επίσης η συμβουλευτική για το Εκλεκτορικό Σώμα τεκμηρίωση της αναγνώρισης του επιστημονικού έργου των υποψηφίων και μέσω συστατικών επιστολών, όπου αυτό είναι δυνατόν, από έγκριτους διεθνείς ερευνητές στο αντικείμενο των υποψηφίων (πρακτική που ακολουθείται ήδη σε ορισμένα Τμήματα ελληνικών Πανεπιστημίων και παγίως σε καλά Πανεπιστήμια του εξωτερικού).

Επιπλέον, σκόπιμη θα ήταν η θέσπιση ακαδημαϊκών κινήτρων και για τους Καθηγητές της πρώτης βαθμίδας, προκειμένου να συνεχίζουν να παράγουν υψηλής στάθμης ερευνητικό και διδακτικό έργο. Παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η θεσμοθέτηση πινητικών Ακαδημαϊκών θέσεων, στις οποίες, ύστερα από πρόταση του Εθνικού Συμβουλίου Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης και αυστηρή κρίση, να εκλέγονται Καθηγητές για ένα καθορισμένο διάστημα (π.χ. πενταετία). Τέλος, πρέπει να αντιμετωπιστεί και η αλλαγή της υπηρεσιακής κατάστασης των μελών ΔΕΠ, έτσι ώστε οι σημερινοί Πανεπιστημιακοί πλήρους απασχόλησης να μετατραπούν σε πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, με ταυτόχρονη, βέβαια, σημαντική αύξηση των αποδοχών τους. Όσοι δεν επιθυμούν να ενταχθούν σε αυτή τη ρύθμιση, αυτοί μόνον θα μπορούν να διατηρούν εξωπανεπιστημιακή απασχόληση, με μειωμένες όμως αποδοχές από τη μερική απασχόλησή τους στο Πανεπιστήμιο.

7. Πανεπιστημιακό Άσυλο

Εδώ και χρόνια, είναι διάχυτη η πεποίθηση στην Πανεπιστημιακή κοινότητα ότι το θεσμικό πλαίσιο προστασίας του Πανεπιστημιακού ασύλου στην πράξη δυσλειτουργεί. Είναι επίσης έντονη η αίσθηση ότι, ούτε το ΥΠΕΠΘ ούτε οι Πανεπιστημιακές αρχές τολμούν να λάβουν τις απαραίτητες γενναίες αποφάσεις. Ζητούμενο είναι η πραγματική προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας και της ομαλής Πανεπιστημιακής λειτουργίας, που συστηματικά πλέον καταλύονται ανεξέλεγκτα στο όνομα του ίδιου του ασύλου. Έτσι, θεσμικώς ατομικά δικαιώματα παραβιάζονται, πανεπιστημιακές εκδηλώσεις διαλύονται, πολύτιμες υποδομές καταστρέφονται. Το Πανεπιστημιακό άσυλο θα πρέπει

καταρχήν να οριοθετηθεί ώστε να υπηρετείται με τρόπο ουσιαστικό το υφιστάμενο δημοκρατικό κεκτημένο.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν είναι απαραίτητη η αλλαγή του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου: αρκεί η αποτελεσματική φύλαξη του Πανεπιστημίου να ανατεθεί σε πανεπιστημιακούς φύλακες, οι οποίοι θα έχουν καθεστώς υπαλλήλου και θα υπάγονται απευθείας στον εκλεγμένο Πρύτανη.

Πάντως, για να αντιμετωπιστούν τα σημερινά προβλήματα, θα μπορούσε να διευρυνθεί η υφιστάμενη Επιτροπή Ασύλου και να γίνει από τριμελής που είναι σήμερα, πενταμελής, ώστε να συμπεριλάβει εκτός από τον Πρύτανη, τον εκπρόσωπο μελών ΔΕΠ και τον εκπρόσωπο των φοιτητών, και δύο Αντιπρυτάνεις. Υπό τη νέα της σύνθεση η Επιτροπή Ασύλου προτείνεται να λειτουργεί σύμφωνα με τους ισχύοντες γενικούς κανόνες για τη λειτουργία των διοικητικών οργάνων (πλειοψηφία των παρόντων με ελάχιστη απαρτία τριών).

8. Οικονομικά Ζητήματα των Πανεπιστημίων και των Πανεπιστημιακών

Η Επιτροπή θεωρεί τα οικονομικά των Πανεπιστημίων ως ένα από τα μείζονα προβλήματα. Δεν νοείται δημόσια και δωρεάν Πανεπιστημιακή εκπαίδευση χωρίς επαρκή χρηματοδότηση από τη μία πλευρά, και χωρίς χρηστή και επαγγελματική διαχείριση των οικονομικών πόρων από την άλλη. Είναι ο προτεινόμενος από πολλές πλευρές επαγγελματίας οικονομικός διαχειριστής («μάντζερ») στα Πανεπιστήμια, υπό την άμεση όμως εποπτεία του αντίστοιχου Αντιπρύτανη Οικονομικού Προγραμματισμού και Ανάπτυξης και με πλήρη λογοδοσία στη Σύγκλητο του Ιδρύματος, θεωρείται ως μία θετική προοπτική που πρέπει περαιτέρω να εξεταστεί. Επίσης, η φορολογική απαλλαγή του εισοδήματος των Πανεπιστημίων (όπως συμβαίνει στο εξωτερικό) θα αποτελούσε σημαντική διευκόλυνση για τη μερική αυτονόμηση των Πανεπιστημίων από την οικονομική εξάρτηση την οποία σήμερα υφίστανται.

Σημειώνεται ιδιαίτερα ότι οι οριακές – για μια αξιοπρεπή διαβίωση – αμοιβές των Πανεπιστημιακών και οι χαμηλές συντάξεις τους αποτελούν πλέον ισχυρό αντικίνητρο τόσο για όσους έλληνες Πανεπιστημιακούς του εξωτερικού θα ήθελαν να υποβάλουν υποψηφιότητα για θέση ΔΕΠ στην Ελλάδα, όσο και για όσους μεταπτυχιακούς φοιτητές ελληνικών Πανεπιστημίων θα ήθελαν να επιδιώξουν ακαδημαϊκή σταδιοδρομία.

9. Οικονομικά Ζητήματα των Φοιτητών

Τα τελευταία χρόνια η αύξηση του κόστους ζωής έχει επηρεάσει αρνητικά τους φοιτητές που δεν έχουν οικονομικές δυνατότητες. Οι φοιτητές που προέρχονται από τα ασθενέστερα εισοδηματικά στρώματα θα πρέπει να ενισχύονται με υποτροφίες (με την υποχρέωση, για παράδειγμα, των υποτρόφων φοιτητών για επιτυχή εξέταση σε σημαντικό αριθμό μαθημάτων κάθε έτους). Στις επί μέρους Σχολές και Τμήματα θα πρέπει να ιδρυθούν υπηρεσίες υποδοχής των πρωτοετών φοιτητών, ανεξάρτητες από

τις Γραμματείες, με επαρκές και εκπαιδευμένο προσωπικό, ώστε να γίνεται ομαλότερα η μετάβαση από τη Λυκειακή στην Πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Οι ίδιες υπηρεσίες θα έχουν συμβουλευτικό ρόλο σε θέματα στέγασης, ενημέρωσης για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φοιτητών, ανεύρεσης εργασίας μέσα στο Πανεπιστήμιο (π.χ. εργασία στη Βιβλιοθήκη) και τυχόν ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης.

Συνοψίζοντας:

Η μεταρρύθμιση στην Πανεπιστημιακή εκπαίδευση καθίσταται ακόμη πιο επιτακτική από τις τελευταίες εξελίξεις σε επίπεδο Ευρώπης. Μετά την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) στην υπόθεση Valentina Neri κατά Ιταλίας (2003), η χώρα μας θα αναγκασθεί να αναγνωρίσει και τυπικά τίτλους σπουδών που χορηγούν κοινοτικά πανεπιστήμια τα οποία, με ποικίλες επωνυμίες («κολέγια», «κέντρα ελεύθερων σπουδών» κ.ά.), λειτουργούν αμφίβολης ποιότητας παραρτήματα στην Ελλάδα. Από την άλλη –και αυτό είναι ίσως ακόμη σημαντικότερο– τα επόμενα τρία χρόνια, η Ελλάδα δεν θα μπορεί, επικαλούμενη το άρθρο 16 του Συντάγματος, να εμποδίσει την εγκατάσταση κοινοτικών Πανεπιστημίων στο έδαφός της.

Εν όψει αυτών των εξελίξεων, για να μην βρεθούν προ τετελεσμένων γεγονότων, όλοι οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει, κοιτώντας μπροστά, να αγωνιστούν για τη μεταρρύθμιση του δημόσιου Πανεπιστημίου και, ταυτόχρονα, να μελετήσουν το οργανωτικό και ρυθμιστικό πλαίσιο του Πανεπιστημίου της «επόμενης ημέρας», εξασφαλίζοντας την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Η Επιτροπή ελπίζει ότι οι παρούσες προτάσεις της θα αποτελέσουν πηγή γόνιμου προβληματισμού για την πανεπιστημιακή κοινότητα, αλλά και την πολιτεία. Ταυτόχρονα θα είναι και αφορμή για περαιτέρω εμβάθυνση και επεξεργασία. Τόσο η ίδια όσο και τα μέλη της ατομικά επιφυλάσσονται να συμμετάσχουν εκ νέου στη σχετική συζήτηση, αν οι συνθήκες είναι κατάλληλες.

Τα μέλη της Επιτροπής

1. Αθανάσιος Βερέμης, Πρόεδρος Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας
Καθηγητής Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης Πανεπιστημίου Αθηνών
2. Νίκος Αλιβιζάτος, Καθηγητής Τμήματος Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών
3. Γιώργος Γραμματικάκης, Καθηγητής Τμήματος Φυσικής Πανεπιστημίου Κρήτης
4. Αθηνά Λινού, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήματος Ιατρικής Πανεπιστημίου Αθηνών
5. Νίκος Μουζέλης, Ομότιμος Καθηγητής Κοινωνιολογίας London School of Economics
6. Γιώργος Παγουλάτος, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών, Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

7. Β. Σ. Παπαδόπουλος, Καθηγητής Σχολής Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών
Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου
8. Δημήτρης Καραφώτης, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και
Διακυβέρνησης Πανεπιστημίου Αθηνών

19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2008